

เทศน์พระ วันที่ ๒๖ กันยายน ๒๕๕๐

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ตั้งใจ ทำใจให้สงบ ทำใจให้นิ่ง ถ้าใจไม่นิ่งนะ มันเหมือนกับเราเปิดภาชนะ ถ้าเราเปิดภาชนะ เราก็ใส่สิ่งต่างๆ เข้าไปในภาชนะนั้นได้ ถ้าเราปิดภาชนะนั้นไว้ ภาชนะนั้นมีสิ่งของอยู่ เห็นไหม ในมหายานว่าชาลันด้วย ถ้าชาลันด้วยเต็มเท่าไหนก็ไม่ลง เพราะมีน้ำอยู่ในถ้วยนั้นแล้ว

นี่ก็เหมือนกัน เราทำใจเราให้ปกติ เวลาฟังธรรมไป เห็นไหม ทวนกระแส ปลาเป็นต้องดิ้นรนกันมา ดิ้นรนกันมาเพื่อมาชาร์ตแบตไป เราต่อนเป็นพระเล็กๆ นะ ถึงเวลาแล้วเราจะไปหาพระผู้ใหญ่ประจำ ไปชาร์ตแบต เพราะเราไม่รู้หรือ เราคิดว่าเราถูกอยู่นะ ถูกขนาดไหนก็แล้วแต่ พอนานไปๆ มันเซื่องซึมลงๆ จิตใจมันหงอยเหงา

แต่ถ้าเข้าไปหาครูบาอาจารย์นะ เหมือนโดนไฟช็อต มันสะดุ้ง.. สะดุ้ง.. ตลอดเลย แต่มันมีความรู้สึกดีขึ้นตลอด เห็นไหม ถ้าเรามีหลักมีแก่นนะ เราจะหาครูบาหาอาจารย์ให้คอยสปาร์คคอยช็อตเราตลอดเวลา

นี่ก็เหมือนกัน เราก็ต้องอยู่กันอย่างนี้ เวลาหลงใหล สัมผัสธรรม เห็นไหม เข้าหู่กัน หมูจะพิสูจน์ตรวจสอบกันว่าสิ่งใดทำผิด มันเข้าหู่แล้วมันเคอะมันเงิน เห็นไหม แล้วเวลาเราเข้าไป ความเป็นไป เห็นไหม ถ้าอย่างนี้ได้ สิ่งที่สั่งชะ สงฆ์เจริญ เจริญตรงนี้

ในการวะ ๖ เห็นไหม หมันประชุมกันเนื่องนิตย์ เลิกประชุมพร้อมกัน เห็นไหม สิ่งที่ได้ยินได้ฟัง สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเราทั้งหมดคนนะ สิ่งที่เป็นประโยชน์กับเรา เพราะอะไร เพราะเรื่องของกิเลส เรื่องของความผิดของเรา ครูบาอาจารย์สอนตลอดคนนะ ความผิดของเราถ้าเรายังค้นหาเจออยู่ ผู้อื่นจะไม่เห็นไม่มีหรือ มันต้องเห็นอยู่

แต่ขณะที่เป็นอวิชา เป็นความเห็นของเรา ตัวตนของเรา เราก็ว่าไม่ผิดหรือ สิ่งที่ทำมันคุ้นเคย ความคุ้นเคยความชินชาหน้าดำ นเป็นเรื่องของกิเลสหมดคนนะ แต่ที่เป็น

เรื่องของกรรมมันเกาะมันตัด เห็นใหม่ มันคอยกระตุ้นเราตลอดเวลา เพราะอะไร เพราะมันเป็นกรรม

กรรมนี้เป็นอริยประเพณี เป็นประเพณีของอริยเจ้า แต่เราเป็นปุถุชน ปุถุชนคืออะไร ปุถุชนคือคนหนา คนหนา หนาด้วยอะไร หนาด้วยกิเลส กรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าศึกษามาทั้งนั้น แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติไป เห็นใหม่ มันเป็นกระแสโลกหมด

โลกที่เขาทำกัน คุณ คุณเขาทำกัน มันเป็นการประชาสัมพันธ์หมด ความดีไม่ต้องประชาสัมพันธ์กัน ความดีคือดี แล้วกลิ่นของศีลมันหอมทวนลม เราพยายามจะให้มันดี เราพยายามประชาสัมพันธ์ มันเป็นเรื่องโลกๆ โลกเขาทำกันอย่างนั้น แล้วเราเห็นเขาทำกันแล้วเจริญรุ่งเรือง สังคมเขายอมรับ ทุกคนเขาทำกันแล้วมันมีประโยชน์ เราก็จะไปทำอย่างนั้น หรือเห็นไปดีกว่านั้น

ไม่ดีหรอก ไม่ดีเพราะอะไรรู้ใหม่ เพราะมันมีการลงทุน การทำอะไรก็แล้วแต่มันต้องใช้พลังงานทั้งนั้น ถ้าทำไปมันเป็นเรื่องโลกๆ เรื่องโลกๆ คือโลกกรรม ๘ มีลาภ เสื่อมลาภ มียศเสื่อมยศ แล้ว เราไปรักษาไว้ เหมือนเราไปยืนบนปลายเท้า แล้วพยายามเขย่งไว้ เหนื่อยนะ

แต่ถ้าเป็นความจริงนะ เราไม่ต้องยืนด้วยปลายเท้า เรายืนได้เต็มเท้า เรายืนปกติของเรา มันเป็นความดี ความจริงคือความจริง ความดีเป็นความดี ความดีมันเป็นเรื่องของโลกกรรมเหมือนกัน แต่โลกกรรมนี้มัน เป็นสัจจะความจริง เห็นใหม่ เราไม่ต้องยืนด้วยปลายเท้า

โลกเป็นอย่างนั้นนะ เราอย่าไปก่อเป็นธุรกิจ เราไม่ใช่พ่อค้า ถ้าเป็นพ่อค้าจะทำอย่างนั้น ไม่ใช่เห็นแต่เรื่องได้เรื่องเสีย เรื่องได้เรื่องเสียเป็นเรื่องของกิเลสทั้งหมดเห็นใหม่ แต่เรื่องของการเสียสละเราไม่ได้เสีย ยกกับใคร เราจะเอาชนะตนของเราเองไง เราจะรู้คั้นของเราเอง เราจะประพฤติปฏิบัติของเราเอง สิ่งใดที่มันขัดแย้ง สิ่งใดที่มันทำให้เราชินชา มันไม่อยากจะกระทำหรอก คุณเวลาครูบาอาจารย์ท่านพูด เห็นใหม่ “เหมือนจูงหมาไล่ฝน” มันเปียก มันไม่ต้องการ

นี่ก็เหมือนกัน เข้าทางจงกรม นั่งสมาธิ มันไม่ยากทำ แต่เวลาคุยกันเวลาเล่นกัน มันชอบนะ เพราะอะไร เพราะเรื่องนี้มันเรื่องเข้ากับกิเลสใจ กิเลสมันชอบคลุกคลี เราอยู่ในหมู่คณะ ถึงคลุกคลีเราก็อยู่ของเราด้วยใจของเรา ให้มีสติสัมปชัญญะของเราตลอดไป นี่คือการรักษาเรา เพราะอะไร เพราะเราอยู่คนเดียวก็ได้ เราเข้าหมู่คณะก็ได้ ไม่ใช่อยู่คนเดียวจนเข้าหมู่คณะไม่ได้ เข้าหมู่คณะก็เข้า แต่เข้าหมู่คณะไปสิ่งใดมันเป็นประโยชน์กับเราทั้งนั้นนะ เพราะอะไรรู้ไหม เพราะสิ่งที่เขาพูดมาเป็นคติ เป็นสิ่งที่กระเทือนหัวใจเรา สิ่งนั้นเป็นประโยชน์หมด

เราคุยกัน โดยธรรมวินัย บางที เรานึกไม่ถึง มันมีแง่มุมของมันนะ “ธมฺมสากจฺจา เอตมฺมํจฺลุมฺตฺตมํ” เห็นไหม ถ้าเราเข้าหมู่แล้วคุยธรรมะกัน คุยเรื่องการประพฤติปฏิบัติกัน ก็เอามาเป็นแง่มุม เอามาเป็นคติกัน

คนหนึ่งดำรงชีวิตมานะ ต้องพยายามบิ๊กบีนมา แล้วมาพูดให้เราฟัง แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่เราไม่สนใจเราไม่เชื่อ เราก็ไม่ฟัง เราไปฟังคนอื่นก็ได้ สิ่งนี้มันเป็นเรื่องของสายบุญ สายกรรมนะ บางทีสายบุญสายกรรมมันเชือกกันมันฟังกัน ถ้าไม่ใช่สายบุญสายกรรมกัน มันไม่ฟังกันนะ

แม้แต่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม ที่ไม่ฟังองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วไปฟังพระกัสสปะ ไปฟังครูบาอาจารย์ก็มี เห็นไหม สิ่งนี้เพราะสายบุญสายกรรม การสร้างกันมา ถ้าการสร้างกันมา จริตนิสัยมันไม่ลงกัน เราก็ไปฟังคนอื่น เรามีที่ฟังที่อาศัย เพราะเราเป็นหมู่เป็นคณะ เรามีลำดับพรรษาลงมา อันไหนที่เราเป็นคติแก่เรา เราก็จับเป็นประโยชน์กับเรา

สิ่งที่เป็นประโยชน์ นี่ไง ธมฺมสากจฺจา เอตมฺมํจฺลุมฺตฺตมํ แต่ถ้ามันเป็นสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์กับเรา เราหลีกเลี่ยง สิ่งที่เราหลีกเลี่ยงนะ เพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ในหัวใจเราก็มืด สิ่งนี้เราก็เป็นอยู่แล้ว เราไม่ต้องการสิ่งนี้เลย สิ่งที่ไม่เป็นคุณงามความดี สิ่งที่จะทำให้เราเนิ่นช้า สิ่งที่ทำให้เราอนจมใจ ชักชวนกันให้ออกนอกกลุ่มออกทางกัน สิ่งนี้มันเป็นสิ่งที่ไม่มีความหมาย

ถ้าสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ ถ้าเราแล้วจะเสียมารยาทเราก็ฟังไว้เฉยๆ ถ้าเราไม่กลัว เสียมารยาทเราก็ถูกหนี เราไม่ฟังเลย สิ่งนั้นไม่เป็นประโยชน์กับเรา ในวงกรรมฐา นเรา

ครูบาอาจารย์ท่านคอยชี้หน้าเราตรงนี้นะ คอยชี้หน้าให้เราเห็นความเป็นไปของเรา การกระทำถูกกระทำผิด สิ่งที่มีการกระทำถูกกระทำผิดมันมาจากไหน มันมาจากความเคยใจ

กิเลสคือความเคยใจ มันนอนเนื่อง สิ่งทีนอนเนื่องมันนอนเนื่องกับใจ แล้วเรากู้ชินกับมัน มันจะชี้คอเรา ถ้าเราไม่กู้ชินกับมัน การปฏิบัติธรรมที่ไม่ได้ผล คือการปฏิบัติไม่เสมอต้นไม่เสมอปลาย ความปฏิบัติสม่ำเสมอ ไปอ่านพระไตรปิฎกสิ องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบัญญัติวินัยข้อนี้เพื่อที่คนเขาไม่ศรัทธาเขาจะได้มาศรัทธา คนที่เขาศรัทธาอยู่แล้วเขาก็ได้ศรัทธายิ่งขึ้นไป เพื่อข่มคนที่เกียก เพื่อให้หมู่คณะมีความร่มเย็นเป็นสุข เพื่อข่มคนที่ควรข่ม เพื่อส่งเสริมคนที่ควรส่งเสริม

ธรรมวินัยทุกข้อจะเขียนไว้อย่างนั้นเลย แล้วการประพฤติปฏิบัติที่ไม่ได้ผลเพราะการประพฤติปฏิบัติไม่เสมอต้นไม่เสมอปลาย ไม่สม่ำเสมอ คือการปฏิบัติไม่เสมอต้นไม่เสมอปลาย

ในขณะที่เข้าพรรษาของเรา ๓ เดือน เราอธิษฐานได้ คุณิเราจะถือธุดงค์ เราก็อธิษฐานว่าเราจะถือธุดงค์ แล้วเราจะอดนอนเราจะผ่อนอาหารของเรานะ เราทำของเราไป ความเสมอต้นเสมอปลาย เหมือนนักกีฬาเลย ในเมื่อเวลาของการแข่งขันยังไม่หมดเราไปทอดหุ่ย เราไม่ป้องกันของเรา คะแนนของฝ่ายตรงข้ามจะขึ้นมหาศาลเลย

ในการประพฤติปฏิบัติของเราไม่เสมอต้นไม่เสมอปลาย เห็นไหม เริ่มต้นก็เข้มแข็ง เวลานั้นนักกีฬาเขาลงแข่งขัน เริ่มต้นเราก็แข่งขันกับเขา เรามีคู่แข่งเราก็ต่อสู้ พอปฏิบัติไป พอแข่งขันไป เวลายังไม่หมด เราไปทอดหุ่ย คือเราไม่ปฏิบัติให้มันสมกับการประพฤติปฏิบัติแบบของเรา กิเลสมันถึงได้โอกาส มันถึงชี้คอเราไง มันชี้คอเรานะ เราก็เสียเปรียบมัน เราก็สู้มันไม่ไหว

“ก็ปฏิบัติดีอยู่แล้ว ก็ประพฤติปฏิบัติดีอยู่แล้ว ตั้งสติอยู่แล้ว ทำไมแพ้อีกล่ะ ” เพราะอะไร เพราะกิเลสมันเกียก สิ่งทีกิเลสเกียก เราก็ต้องมีความมูมานะ แล้วถ้าอ่อนอกอ่อนใจ ไม่มีความสามารถที่จะต่อสู้กิเลสได้ ให้นึกถึงครูบาอาจารย์สิ ให้นึกถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นกษัตริย์ แล้วสละราชบัลลังก์มา อาหารในพระราชวังมันประดิษฐานไหน แล้วอาหารที่ไปขอชาวบ้าน ชาวบ้านคนเจริญใจเขาจะมีอะไรดีมากกว่าไหนที่จะมาใส่บาตรองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ๖ ปีที่อยู่ทำอะไรได้บ้าง คุณาภิชิโพธิ เขาถือศีล ๘ อยู่ในป่านะ เขาเก็บผลไม้กิน เขากินผลไม้มาทั้งชีวิตของเขา เขาอยู่ของเขาได้ เพราะเขาพอใจประพฤติปฏิบัติของเขา

นึกถึงครูนึกถึงอาจารย์ เวลาจิตมันท้อถอยนะ เวลาเราประพฤติปฏิบัติเราจะคิดถึงหลวงปู่มันประจำเลย เวลาเราเหนื่อยอ่อนมาก อดอาหาร มันท้อแท้ “ความเพียรเอ็งไม่ได้ จี๋ตีนหลวงปู่มันหอรอก ไม่ได้จี๋เล็บเลย ” หลวงปู่มันทุกข์กว่าเรามากนะ เพราะการประพฤติปฏิบัติในสมัยหลวงปู่มัน ในสังคม ในประชาชน ในสงฆ์ เขาอยู่กันเป็นแบบพิธีการเท่านั้นเอง มีพระเอาไว้ทำพิธีเท่านั้น แล้วเวลามีพระองค์หนึ่ง หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่มัน ออกมาประพฤติปฏิบัติ เขาก็เห็นเป็นเรื่องแปลกประหลาด แปลกประหลาดแล้วไม่เชื่อด้วยนะ

สิ่งที่ประพฤติปฏิบัติมา “นันทินุญมา” เห็นใหม่ เห็นแต่ห่มผ้าสิกรัก ห่มผ้าสิคกล้าๆ ยังวิ่งหนีกันกระเจิดกระเจิง แล้วคิดดูสิว่าหลวงปู่มันท่านจะเอาใครเป็นที่พึ่ง

สังคมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าขณะที่สละราชบัลลังก์ออกมา จากกษัตริย์นะ ความเป็นอยู่ประดิษฐานไหน แล้วออกมา ไม่มีศาส นาก็ต้องค้นคว้า ๖ ปีนี้สมบุกสมบันมาก แล้วกว่าจะบรรลุธรรมขึ้นมา แล้ววางธรรมวินัยไว้ เห็นใหม่ ที่เราได้บิณฑบาตที่เราได้ขบฉันอยู่ที่นี่ มันเป็นบารมีขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้านะ มรดกตกทอดของเรา ความเชื่อของชาวพุทธเรา

เราบิณฑบาตออกไปตอนเช้า เขาใส่บาตรให้อยู่ แล้วเพราะเป็นประเพณีวัฒนธรรม เราได้อาศัยบุญขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ในปัจจุบันนี้หลวงปู่มันก็ฟื้นฟูกู้ขึ้นมาอีก พระป่าเขาก็ยิ่งศรัทธาขึ้นมาอีก ขณะที่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าออกประพฤติปฏิบัติมันไม่มีใครส่งเสริมนะ เพราะศาสนายังไม่มี

หลวงปู่มันนะ ศาสนามีอยู่ ประเพณีวัฒนธรรมมีอยู่ แต่มันเป็นวัฒนธรรมเพียงเป็นพิธีกรรม แล้วออกประพฤติปฏิบัติมีแต่คนคอยดิฉินนินทา มีแต่คนคอยโจมตี ท่านฟันฝ่าของท่านมา ท่านฟันฝ่าเพราะอะไร เพราะมันไม่มีผู้นำไง เวลาครูบาอาจารย์ท่านทำ

ขนาดนั้น ท่านต้องต่อสู้กับสังคม ต่อสู้กับสิ่งแวดล้อม แล้วก็ต้องมาต่อสู้กับกิเลสของครูบาอาจารย์ของเราเอง มีความถั่งเสงสัยสิ่งใด ยังต้องรื้อค้นในพระไตรปิฎก แล้วมาทดสอบด้วยตัวเอง ประพฤติปฏิบัติมา

ของเรานะ ประวัตืหลวงปู่มั่นก็มี ปฏิปทาธุดงค์กรรมฐานเราก็มี วางแนวทางไว้ให้แล้ว เห็นไหมสองชั้นสามชั้น ชั้นหนึ่งคือพระไตรปิฎก สิ่งนี้ศึกษามาเป็นเหตุ ศึกษาที่เราถึง เห็นไหม แต่ขณะที่ว่าในปฏิปทาเครื่องดำเนินของครูบาอาจารย์เรา ในปฏิปทาเครื่องดำเนิน เห็นไหม นี่คือการประพฤติปฏิบัติ นี่คือแนวทางเลย คูสิ นันข้าวแล้วนะ เวลากลับไปถึงกุฏิ อย่าเอาบาตรขึ้นไปนะ อย่าเอาตัว ขึ้นไป ไปถึงร้านถึงที่พักให้ผลัดบาตรเข้าไป แล้วให้ผึ่งผ้า แล้วให้เข้าทางจงกรมเลย

เพราะพอขึ้นไปแล้วมันจะชวนให้พักก่อน เห็นไหม ปฏิปทาเครื่องดำเนินก็บอกไว้แล้วนะ สิ่งทีบอกไว้นี้ใครค้นคว้ามา แล้วค้นคว้ามานี้ค้นคว้ามาด้วยความคันเคาหรือ ค้นคว้ามาด้วยสัจจะความจริงนะ ค้นคว้ามาด้วยความรู้สึกจากภายใน เห็นประโยชน์ไฉ เห็นว่ากิเลสมันร้ายกาจขนาดไหน ขนาดว่าฉันมาแล้ว เก็บผ้าเก็บผ่อนแล้วเดี๋ยวจะลงเดินจงกรม มันยังชวนพักก่อน แล้วชวนพักนี้ใครชวน ก็กิเลสในหัวใจเรามันชวน ทั้งๆ ที่เราว่าเราเป็นพระปฏิบัตินะ

แล้วเวลาท่านประพฤติปฏิบัติขึ้นมา หลวงปู่ขาว เห็นไหม มีทางเดินจงกรม ๓ เส้น ในวันหนึ่งเดินนะ ถวายพระพุทธรูป ถวายพระธรรม ถวายพระสงฆ์ วันหนึ่งต้องเดิน ๓ เส้น พระพุทธรูป พระธรรม พระสงฆ์ นี่ขนาดเป็นพระอรหันต์แล้วนะ หลวงปู่ขาว ท่านเป็นพระอรหันต์แล้ว ท่านยังอยู่ในวิหารธรรม อยู่ในทางจงกรมตลอดเวลา

แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติ เราจะฆ่ากิเลส ความเพียรของเราเป็นหางอึ่งของครูบาอาจารย์เรา สิ่งนี้มันเอามาปลูกเร้าได้ เวลาเราอ่อนด้อย เวลาหัวใจมันท้อแท้ คิดถึงครูบาอาจารย์สิ คิดถึงองค์ศาสดาของเรา องค์ศาสดาท่านบอกนั่นท่านต่อสู้มาขนาดไหน แล้วเวลาเรามีศรัทธาความเชื่อ เราเชื่ออะไร เราเชื่อธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใช่ไหม เราอยากพ้นกิเลสใช่ไหม เราอยากจะพ้นทุกข์ใช่ไหม แล้วความเพียรของเราล่ะ

ขนาดที่ว่าหลวงปู่ขาว เห็นใหม่ ครูบาอาจารย์ ในวิหารธรรมคือเหมือนเราอุ่น เครื่องรถตอนเช้า เวลาเขาใช้รถ คุณใช้เวลาเราใช้รถ รถมันติดหล่มๆ เราเร่งเครื่อง เราพยายามจะเอารถเราขึ้นจากหล่มขนาดไหน แต่รถที่อยู่ในที่จอดของเขา อยู่ในอุ้งของเขา เข้าขึ้นมาเขาคิดเครื่องเพื่อจะให้เครื่องมันได้ทำงาน เพื่อให้เครื่องมันมีอายุยืนยาวทั้งนั้น

วิหารธรรมของครูบาอาจารย์เราเป็นอย่างนั้น ท่านอุ่นเครื่องของท่าน เพื่อเป็นวิหารธรรม เพื่อให้ธาตุให้ชั้นที่อยู่สุขสบาย ให้ธาตุชั้นมันอยู่ตามสภาพของมัน เห็นใหม่ จิตเป็นจิต ชั้นเป็นชั้น ธาตุเป็นธาตุ เห็นใหม่ ความเป็นไปของจิตมันอุ่นเครื่องขึ้นมา เพื่อให้ต่างคนต่างทำภาระหน้าที่ของตัวเอง มันก็อยู่สุขสบายใช้ใหม่

แต่เราจะแก้กิเลสนะ รถของเราบรรทุกหนักมา บรรทุกธาตุชั้นบรรทุกกิเลสมาแล้วติดหล่ม ตกข้างทาง แล้วเราจะเอารถเราขึ้น เราจะทำเหมือนครูบาอาจารย์เราใหม่ ครูบาอาจารย์เราท่านอุ่นเครื่องเฉยๆ ไร่เราจะแก้กิเลส เราจะเอารถเรา ขึ้นจากหล่ม เห็นใหม่ ความเพียรของเรามันต้องเหนือกว่าสิ การกระทำของเราต้องมีคุณค่ามากกว่านั้น แต่ทำไมเราทำไมได้อย่างท่านเลย ทั้งๆ ที่ของท่านทำเพื่อวิหารธรรมเท่านั้นนะ ท่านยังทำด้วยความมั่นคงเลย ท่านทำเพื่อความเป็นวิหารธรรม เพื่อความเป็นอยู่ เป็นเครื่องอาศัยของใจเท่านั้น ท่านยังทำด้วยความจริงจังขนาดนั้น

เราจะแก้กิเลส ความเพียรของเราอย่างนั้นมันใช้ไม่ได้นะ ถ้าเราอ่อนแอเราท้อแท้ ให้เราคิดถึงครูบาอาจารย์เรา เราคิดถึงแบบอย่าง คติตัวอย่างมี เห็นใหม่ พระกัสสปะ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

“กัสสปะ เธอก็อายุ ๘๐ ปานเรา แล้วทำไมต้องถือธูดงควัดรอยู่”

“ข้าพเจ้าถือเพื่ออนุชนรุ่นหลัง จะได้เป็นคติ ได้เป็นตัวอย่าง”

ได้เป็นตัวอย่างเอาไปปฏิบัติ เห็นใหม่ พระกัสสปะเป็นพระอรหันต์นะ ครูบาอาจารย์ของเราเป็นพระอรหันต์ แล้วท่านดำรงชีพของท่านด้วยวิหารธรรม เอาท่านมาเป็นแบบอย่างสิ เอาท่านมาเป็นแบบอย่างให้เรามีความมูมานะ ให้เรามีความรื่นเริง আহวนในการประพฤติปฏิบัติ ให้มีวิหารธรรม มีเครื่องอยู่ในใจ

วิหารธรรมของครูบาอาจารย์ท่านสะอาดบริสุทธิ์นั้นะ วิหารธรรมของเราคือแค่อาศัย แค่อาศัยกับต่อสู ต่อสู้กับกิเลสของเรา ต่อสู้กับการบงกชั้บั้น เพื่ อจะเอาความเพียรของเราให้มันต่อเนื่อง ให้ปฏิบัติเสมอต้นเสมอปลาย

ในการปฏิบัติเราให้เสมอต้นเสมอปลายนะ กลางคืนไม่มีใครมายุ่งกับเรา เนสัชชิกได้สบายๆ เลย มันจะท้อแท้ มันจะเหนื่อยขนาดไหน ความเหนื่อยนี้จะเหนื่อยเพื่อฆ่ากิเลส เวลาเหนื่อยเวลามันอ่อนแอในหัวใจ มันอ่อนแอมันคอดก คอดกเพราะอะไรล่ะ ก็ จะหากิเลสแล้วกิเลสมันอยู่ไหน ไอ้อ่อนแอไอ้ท้อแท้ไอ้คอดกนี้มันเป็นกิเลสใหม่ ไอ้เวลามันเหนื่อยมันล้า มันเหนื่อยมันล้ามันคือเวทนาใหม่

แล้วเวทนานี้กิเลสมันพาใช้ด้วย สุขเวทนา ทุกขเวทนา เวลารื่นเริงอาจหาญ เวลาปฏิบัติเห็นใหม่ เคนจกรรม ตั้งสติอยู่ นี้ละสุขเวทนา ศากยบุตรพุทธชิโนรส เราเป็นศากยบุตร เราเป็นบุตรขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เราเคนจกรรม เรานั่งสมาธิภาวนา เพื่อจะเข่นฆ่ากิเลส เราจะสร้างมรรคญาณ เราจะทำกรรมให้รู้แจ้งในหัวใจของเรา

มันก็มีความสุข มันก็รื่นเริงอาจหาญ เวลามีความ สุขอยู่เราก็เคนจกรรมด้วยความทะนงองอาจ เห็นใหม่ เคนจกรรมไปๆ คอดกใจ เหนื่อยท้อแท้ ความท้อแท้นั้นละกิเลส มันแทรกเข้ามา ขณะที่เรารื่นเริงอาจหาญ เรามีความมุ่งมั่น มันมาจากไหน ก็มันมาจากความรู้สึกเรานะ มันมาจากที่เรารื่นเริงอาจหาญในความรู้สึกของเรา

แล้วเวลากิเลสมันมา มันมาจากไหน มันก็มาจากในหัวใจเรา กิเลสมันก็อยู่ในหัวใจเรา แต่กรรมมันจะต้องสร้างขึ้น มา พอกรรมสร้างขึ้นมัจฉิกี่สงบชั่วครั้งชั่วคราว แต่กิเลสมันอยู่กับเราตลอดไป

ขณะที่มันรื่นเริงอาจหาญขึ้นมาชั่วครั้งชั่วคราว มันเป็นเพราะใคร เป็นเพราะเราตั้งสติอยู่ เรามีหัวใจอยู่ มันมีภาชนะอยู่เพื่อจะบรรจุธรรม เพื่อจะให้ธรรมนี้เข้าสู่ดวงใจ แต่ขณะที่กิเลสมันขึ้นมาละ กิเลสมันแทรกอยู่กับใจโดยธรรมชาติอยู่แล้ว เพราะมันเป็นสิ่งที่นอนเนื่อง เห็นใหม่ อวิชชานอนเนื่องมาทับใจ สิ่งทีนอนเนื่องเห็นใหม่ เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเยาะเย้ยมาร เพราะองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นพระอรหันต์ “มารเอย เธอเกิดจากความดำริของเรา” ความดำริไม่ใช่ความคิดเลย แล้วเดิน

จงกรมอยู่คำริโหม คำริว่าเมื่อย คำริว่าเหนื่อย คำริว่าเราไม่ไหวแล้ว นี่มันเป็นคำรินะ มันยังไม่ได้อะไรเลย

พอคำริขึ้นมา เห็น โหม “มารเอ๋ย เธอเกิดจากความคำริของเรา ” พอคำริว่าเป็นอย่างนั้นปั๊บบรรณก็กระทบเลยใจ “ใช่ หมด ไม่มีवासนา เหนื่อยมาก ทุกข์มาก นั่งก่อนได้โหม” เห็นโหม ถ้ามันไม่พลิกนะ เวลามารมันมา มันมีอำนาจอย่างนั้น ถ้าเราพลิกกลับปัญญามันจะตีกลับเลย “ครูบาอาจารย์เดินจงกรมมากกว่านี้ มีวิหารธรรมทั้งวันทั้งคืนเลย เนลชชกนี้ ท่านเดินทั้งคืนท่านยังทำได้เลย นั่งสมาธิหนึ่ง ๗ วัน ๗ คืนนะ”

นี่โหมมันพลิกขึ้นมาได้ ถ้าปัญญามันพลิกขึ้นมา เพราะอะไร เพราะการกระทำอย่างนี้มันกระทำเพื่อเรา การกระทำเพื่อต่อสู้กับกิเลส กิเลสชั่วครั้งชั่วคราวที่มันเกิด ขึ้นมา ถ้ามันพลิกขึ้นมามันก็รื่นเริงอาจหาญขึ้นมา ถ้าปัญญามันพลิกขึ้นมามันแก้ได้ เวลากิเลสมันสอดเข้ามา เห็นโหม กิเลสมันสอดเข้ามาในหัวใจของเรา แล้วเราไม่มีปัญญาพลิก กำลังเราไม่พอ กำลังเราไม่พอแล้วเราไม่เคยฝึกฝน

ถ้าเราเคยฝึกฝน ปัญญาพอขึ้นมา มันจะพลิกกลับ เวลามันมีความคิด สิ่งที่ไม่ดีไม่งามขึ้นมา ให้เราจะเลิกลดละสิ่งที่เป็นคุณงามความดีของเรา มันจะพลิกขึ้นมาเป็น มุมมองต่างๆ เป็นมุมมองที่ถูกต้องกลับมา กลับมากกระทบมัน เห็นโหม มันมีการต่อสู้ ถ้ามีการต่อสู้ กำลังมันขึ้นมา ปัญญามันเกิดขึ้นมาอย่างนี้ มันก็ทำให้ความเพียรเราเริ่มต้นต่อไปได้

เวลาธรรมมันเกิด มันเกิดอย่างนี้ละ เวลากิเลสเกิด มันจะกระทบหัวใจเราให้ยอมจำนนกับมัน แต่ถ้าเวลาธรรมเกิดขึ้นมา มันเป็นปัญญาขึ้นมา พลิกแพลงขึ้นมาให้เห็นคุณเห็นโทษ ถ้าปัญญาเกิดขึ้นมาอย่างนี้ ทางจงกรมนี้ละเลื่อมเลยละ เพราะอะไร เพราะมันรื่นเริง มันตื่นตื่น เหมือนกับนักมวยเขาได้เห็นว่า พอให้น้ำออกจากมุมมา มันจะสดชื่น มันจะต่อสู้ได้

แล้วเวลามันทุกข์ขึ้นมา มันเข้าใจทุกข์ เห็นโหม เวลากิเลสมันเหยียบย่ำเวลาอคตก เพราะความคิดเราเหยียบย่ำหัวใจ แล้วเวลามันรื่นเริงอาจหาญโดยธรรมพลิกขึ้นมา ธรรมมันต่อสู้กับกิเลส มันพลิกขึ้นมาในหัวใจของเรา เราจะรื่นเริงอาจหาญมาก ทางจงกรมที่มันไม่อยากจะเดินเลย มันคอดกเลย มันจะย่ำไปเลยนะย่ำไปเลย รื่นเริงอาจหาญ แต่

มันจะเป็นอย่างนี้ตลอดไป เพราะกิเลสมันอยู่ในใจ เห็นไหม ธรรมมันเกิดขึ้นมาเพราะเรา ตั้งใจ แล้วเรามีปัญญาขึ้นมาพลิกเพลงตลอดเป็นครั้งคราว เราถึงต้องฝึกฝนอย่างนี้ ฝึกฝนบ่อยครั้งเข้า ธรรมมันก็จะอยู่กับเราใกล้ชิดกับเรา เวลาอะไรเกิดขึ้นมามันจะคอย ยับยั้งไว้ได้ตลอด

การทำงานมันเหนื่อย เหนื่อยจริงๆ เพราะเราก็ทำมาแล้ว เคนจกรมทั้งวันทั้งคืน หลายๆ วันหลายๆ คืนเดินมันตลอดเวลา เวลาปัญญามันหมუნมันอยู่ไม่ได้เลย อยู่ไม่ได้ หรอก นั่งสมาธิเดินจกรมตลอด มันนอนไม่ได้ อะไรก็ไม่ได้ เพราะปัญญามัน เคลื่อน ตลอด มันเหมือนคนไฟไหม้บ้าน แล้วเราหนีออกจากบ้านนั้น มันจะตื่นตื่นมันจะฟู นี้ มหาสติมหาปัญญาเป็นอย่างนั้น เวลาเป็นมหาสติมหาปัญญามันจะตื่นตลอดเวลา พัก ไม่ได้เลย มันจะตื่นตัวตลอดเวลาแล้วมันจะเร่งตลอดเวลาเลย แล้วมันพักไม่ได้ จะทำ อย่างไร มันพักไม่ได้ มัน พักไม่ได้มันก็ต้องหาทางพักจนได้ เพราะมันต้องหาทางพัก มัน เป็นสภาวะแบบนั้น

นี่คือถ้ามันรีนเริงอาจหาญไป เพราะขณะที่ปัญญามันจุดติดแล้วนะ มันจะเป็น อย่างนั้นเลย ขณะที่ภาวนายังไม่ติดมันจะท้อถอย มันจะท้อแท้ตลอดเวลา แต่ขณะที่ ภาวนาไปๆ เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นไป จนถึงปัญญามันหมუნแล้วนะ เอาไม่อยู่เลยล่ะ เอาไม่ อยู่จนคอตก ไม่ใช่คอตกเพราะไม่ได้ภาวนา แต่คอตกเพราะว่ามันหยุดไม่ได้

เวลาทำความเพียรไปมันหยุดความเพียรไม่ได้เลย แล้วทำอย่างไรมันหยุดไม่ได้ มันก็ต้องหาเทคนิคจนเอาตัวเองหยุดได้เหมือนกัน ต้องเอาตัวเองหยุดอยู่ในอำนาจให้ได้ เพราะถ้าไม่หยุดมันตาย ถ้ามันตายมันก็อยู่ในอำนาจกิเลสใช่ไหม คู่อำนาจกิเลส อันหนึ่งคือมัน ไม่ยอมทำเลย มันก็นอนจมกับกิเลส แล้วขณะที่ปัญญามันติดแล้ว มัน หมุนแล้วมันจะฆ่ากิเลส กิเลสมันยิ่งฉลาดเลย เอาเราไว้ให้อยู่ในอำนาจของมัน เห็นไหม ให้อยอมจำนนกับมัน ไม่ให้ภาวนาไปได้ เห็นไหม มันจะให้ตายคาอำนาจของมัน เราก็ ต้องหาหนทาง มันเป็นปัญญาของเราละ

“ไซ้” ครูบาอาจารย์ท่านเคยเทศนาว่าการไว้ใจในเทพ มีมากเลยว่าพลิกเพลงอย่างไร ให้อัพลิกเพลงนะมันเป็นธรรมของท่าน มันเป็นธรรมของท่าน เราเอามาทั้งคุ่นมันก็เป็น สัตถุญาทั้งคุ่นนะ แล้วเอาไม่อยู่หรือ เอาความรู้อันนี้ไม่อยู่แล้วไม่รู้ด้วยว่า ถึงที่เครื่องมือ

เขาซ่อมเครื่องยนต์กลไก มันต้องขนาดเท่ากันนะ อย่างเช่น ปากกาเบอร์อะไรใช้ขันกับ นอตอะไร

นี่ก็เหมือนกัน สิ่งที่เราเอาเข้ามามันหลวม เหมือนแหวน เหมือนปากกา มันใหญ่กว่านอตนั้น มันขันไม่ได้หรือ สิ่ง ที่เราจำมาของครูบาอาจารย์นะ “ไซ้” เป็นเครื่องมือ แต่เวลาเอามาขันเอามาใช้กับเรามันไม่ได้ผล มันไม่ตรงกัน มันไม่ลงกัน มันขันไม่ได้เลย ยิ่งขันมันยิ่งหลวม ยิ่งขันมันหวานไปเลย เห็นไหม

มันถึงต้องให้เป็นสมบัติของเราไง ถ้าไม่เป็นสมบัติของเรา ยืนได้เป็นประเด็นได้ เป็นประเด็นให้เราค้นคว้าไง เป็นประเด็นให้เราสนใจ ประเด็นว่าสิ่งนี้ในเมื่อเราจะขัน นอต นอตนี้เราจะขันอย่างไร ขันเพื่ออะไร เพื่อจะเปิดฝาสูบ เพื่อจะเอาฐานของเครื่องให้ แน่นขึ้นมา มันในแต่ละชั้นแต่ละตอน ข้างนอกหรือข้างในเครื่องยนต์

นี่ก็เหมือนกันเวลามรรคมันเดิน มันเดินข้างนอกหรือเข้าไปข้างใน ถ้าเป็นข้าง นอกเราว่าเป็นข้างในเห็นไหม เป็นข้างนอกเพราะอะไร เพราะ โสคาบัน สกิทากามี อุนากามี มันละเอียดเป็นชั้นๆ เข้าไป แต่เราคิดว่ามันเป็นข้างใน มันละเอียดไซ้ไหม เช่น การผ่าตัด คุณ การผ่าตัดที่ละเอียดขึ้นมา เครื่องมือของเขา คุณ สิ เขาใช้เลเซอร์นะ เขาใช้ เครื่องมือผ่าตัดที่เป็นเทคโนโลยีอันเล็กๆ สอดเข้าไปในร่างกายของเรา แล้วถ้าเกิดมัน เป็นที่ผิวหนังภายนอก ก็ไม่ต้อง เขาใช้เครื่องมือปกติเขาก็ผ่าตัดได้

นี่ก็เหมือนกันในเรื่องการแก้กิเลส มันมีหยาบ มีกลาง มีละเอียด มีละเอียดลึกซึ้ง เข้าไป มันเป็นขั้นเป็นตอนเข้าไป ปัญหานี้มันแตกต่างกันมากนะ ชั้นของปัญญาไม่มี ขอบเขต ไม่มีขอบเขตแล้วยังมีความลึกต่างกันเป็นขั้นเป็นตอนไป แต่ขณะที่เรา ปฏิบัติมันเป็นเรื่องลึกทั้งหมดเพราะอะไร เพราะกิเลสมันอยู่ลึกอยู่แล้ว แล้วขณะที่เรา ปฏิบัติมันเป็นขั้นอย่างนั้น มันคือลึกทั้งหมด

เราว่ามันลึกอยู่แล้ว แต่เวลาเราผ่านขั้นตอนไปแล้ว ไปเจออะไรข้างหน้ามัน ละเอียดกว่านี้อีกนะ มันลึกกว่านี้อีก แล้วลึกอย่างนี้มันลึกอย่างไร ถ้าจิตมันไม่ลงไป สมาธิไม่ลงไป แล้วมันจะจับต้องได้อย่างไร มันจะไปจับกิเลสที่เป็นละเอียดได้อย่างไร

สิ่งที่เป็นกิเลสละเอียด เห็นใหม่ ถึงบอกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นมานั้นเป็นธรรมกับเรา แล้ว เวลาของครูบาอาจารย์ท่าน นี้ถึงบอกว่าวิทยานิพนธ์ของใครของมันนะ เราจะไปจำมา ทั้งคูนอย่างนี้ ใช้กับเราไม่ได้หรอก แต่เป็นประเด็นได้ เป็นสิ่งที่เราเอามาเป็นแบบอย่าง เอามาเป็นสิ่งที่ปลุกปลอบใจเรา นึกถึงครูบาอาจารย์ให้เป็นแบบอย่าง ท่านทุกข้ม่าทั้งนั้น การกระทำมาไม่มีใครชูปมือเปิบหรือ

การชูปมือเปิบเป็นเรื่องของกิเลส เรื่องของกิเลสจะเข้ากับธรรมไม่ได้ เรื่องกิเลส เรื่องความมั่งง่าย เรื่องความชูปมือเปิบ เป็นเรื่องของกิเลส กิเลสมันทำอย่างนั้นให้การกระทำเราเข้ากับกิเลสอยู่กับกิเลส แล้วมันจะไม่เจริญก้าวหน้าไปเลย มันจะอยู่อย่างนั้น มันจะแช่อยู่อย่างนั้น

ขณะที่จิตมันดีขึ้นมา เวลาภาวนาขึ้นมาจิตมันดีขึ้นมา มันมีกำลังขึ้นมา มันก็ว่าสิ่งนี้เป็นธรรม มันปล่อยวางได้หมด มันมีความสุขได้เหมือนกัน แต่ถ้ามันยังไม่ มีการสรุปลงด้วยการสมุจเฉท ขาดเป็นชั้นเป็นตอนเข้าไป เดี่ยวมันเสื่อม มันต้องเสื่อมแน่นอน เพราะสิ่งนี้มันเป็นอนิจจัง สัพเพ ธัมมา อนัตตา เห็นใหม่ นิพพานเป็นอนัตตาๆ แล้ว ธรรมก็เป็นอนัตตา การกระทำก็เป็นอนัตตา กิริยาในหัวใจก็เป็นอนัตตา สมาธิก็เป็นอนัตตา ปัญญาก็เป็น อนัตตา อนัตตาคือมันแปรสภาพ มันไม่คงที่ แม้แต่ขณะที่ปัญญา หมุนแล้วมันก็เป็นอนัตตา สัพเพ ธัมมา อนัตตา สภาวะธรรมทั้งหมดเป็นอนัตตา

สภาวะธรรมเป็นอนัตตา มันจะไปแก้อัตตา แล้วผลของการที่เกิดขึ้นจากอนัตตาค่ะ ผลของการที่จิตมันมรรคสามัคคี มันรวมตัวแล้วมันสมุจเฉทปหานแล้ว มันทำลายกิเลสออกไป มันเป็นอย่างไรล่ะ ถ้ามันทำไปแล้ว อย่างนั้นต่างหากละมันถึงเป็นอกุปธรรม มันถึงเป็นผลงานของเราขึ้นมา ถ้าครูบาอาจารย์ไม่มีสิ่งนี้ในหัวใจจะสอนได้อย่างไร

กิริยาและการกระทำของใจมันทำอย่างไร มันถึงจะพ้นจากกิเลสได้เป็นขั้นเป็นตอนขึ้นมา แล้วธรรมของครูบาอาจารย์ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แน่นอนเป็นของจริงทั้งนั้น เราฟังได้ เราเอาเป็นคติได้ แต่เราต้องทำของเราขึ้นมา ปัญญา มันต้องเกิดกับเราขึ้นมาเอง ถ้าธรรมจะเกิดกับเราขึ้นมา มันต้องมีเหตุมีผล มีเหตุมีผลที่เราทำอย่างไร เราเริ่มเรียงอาหา ญกับธรรมะอย่างไร ไม่ใช่เรายอมจำนนกับมัน เรายอม

จำนวนแล้วเราพอใจกับสิ่งที่เกิดขึ้นมาโดยกิเลสพาใช้แบบนี้ มันเป็นธรรมดาอยู่ แต่มันมี
กิเลสแทรกเข้ามาด้วยไง มันถึงไม่สะอาดบริสุทธิ์

มัชฌิมาปฏิปทา มันเป็นอย่างไร *อรรถกถา* *กามสุขัลลิกานุโยค*
มัชฌิมาปฏิปทา ความสะอาดบริสุทธิ์ที่เป็นมรรคญาณ ขณะที่จิตมันรวมตัวมันทำอย่างไร
มันเป็นไปได้ มันเป็นเรื่องสำหรับคนที่รู้จริง คนรู้จริงมันเป็นสัจจะความจริงอันนั้นขึ้นมา
แล้วมันเป็นฐานะเลย มันจะกลับคืนสู่สภาพแบบนั้นอีกไม่ได้ มันจะไม่มีการแปรปรวน
อีกแล้ว มันจะคงที่อย่างนี้ตลอดไป

ถ้ามันคงที่ตลอดมันมาจากไหนละ มันมาจากใจที่ลุ่มลึกคลุกคลานจากเราไง มัน
มาจากที่ว่าอ่อนอกอ่อนใจ ทุกข์อยู่อย่างนี้ เราทุกข์ไหม ...ทุกข์ ประพฤติปฏิบัติทุกข์ไหม
...ก็ทุกข์

สิ่งที่ เป็นธรรมนะ ให้ฟังธรรมให้รื่นเรียงอาหาญ อย่าไปเป็นพ่อค้า ธรรมเนียม
ธุรกิจของเขา เห็นไหม คุณเขาทำกัน เขาทำกันเพื่ออะไร อย่างนี้มันน่าเสร้านะ เพราะการ
ฆ่ากิเลสมันเป็นมรรคญาณ มันเป็นเรื่อง จริตในหัวใจที่จะชำระกิเลส มันไม่เกี่ยวกับแก้ว
แหวนเงินทอง ไม่เกี่ยวกับระบบการประชาสัมพันธ์ ไม่เกี่ยวกับการนับหน้าถือตา ไม่
เกี่ยวกับอะไรเลย มันไม่เกี่ยวกับการปฏิบัติเลย มันมีแต่ทำให้เนิ่นช้า ทำให้เราหลงระเรีง
ไปกับโลก เห็นไหม โลกธรรม ๘ สรรเสริญ ลาภ สักการะ เขายกมือไหว้ เขามีความ
เคารพนบถนอบ ตื่นไปกับเขาแล้ว พอตื่นไปกับเขาแล้วทำอย่างไรละ พอตื่นไปกับเขาก็
ต้องบริหารจัดการไง เขามาก็ต้องดูแลเขา ต้องวุ่นวายไปหมด เห็นไหม มันไม่เกี่ยวกับ
มรรคญาณเลย ไม่เกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติเลย ถ้าเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติมันคือ
เรื่องของความรู้สึก มันเรื่องของปัญญาในหัวใจทั้งนั้นเลย ฉะนั้นต้องย้อนกลับมาที่นี้

เรื่องของโลกนะ มันเป็นหน้าที่ของครูบาอาจารย์ เป็นหน้าที่ของผู้นำ ผู้นำจะ
บริหารอย่างนั้นไปเอง ถ้าผู้นำที่ฉลาด จะไม่เอาสิ่งนี้มาคล้องค อพวกเรานะ แต่ถ้าผู้นำที่
ไม่ฉลาด จะไปเอาโลกเป็นใหญ่ เราจะต้องไปยุ่งกับเขาไปหมดเลย

แต่ขณะที่เราประพฤติปฏิบัติกัน ทำไมเวลาที่มีญาติโยมมา ทำไมเราต้องไปดูแล
เขาละ ไปดูแลก็ไม่ใช่ไปดูแลโดยให้เขาเป็นใหญ่ไง แต่ในเมื่อมันเป็นคารวะ ๖ เห็นไหม มัน

เป็นอาจารย์วัดเป็นอาคันตุกวัด สิ่งที่มีนเป็นมา ถ้าคนไม่มีคุณธรรมในหัวใจ สิ่งที่มีแขก
เขาไปมา ก็ต้องต้อนรับเขาเป็นปฏิสันถาร

ปฏิสันถาร คือ การต้อนรับ ต้อนรับเขาก็เท่านั้น ไม่ใช่จะให้เขามางการเลย
“จะต้องเป็นอย่างนั้น” ถ้าอย่างนั้นก็ไปนอนโรงแรมลี โรงแรมที่ไหนก็ได้มันสะดวกอยู่
แล้ว มาวัดทำไม มาวัดใจ มาวัดแล้วไม่พอใจ ความไม่พอใจในหัวใจคืออะไร มันคือ
กิเลสทั้งนั้น แล้วเอากิเลสมาปฏิบัติธรรมได้อย่างไร

สิ่งที่เราต้อนรับอยู่ข้าง มันก็ต้องต้อนรับเพราะเราอยู่ในสังคม ภิกษุ ภิกษุณี
อุบาสก อุบาสิกา อุบาสกอุบาสิกาเข้ามาเห็นไหม ศรัทธาไทย ภิกษุทำให้ศรัทธาไทยตก
ร่วง คือ เขาศรัทธาแล้วทำให้เขาเสื่อมศรัทธาไป เป็นอาบัตินะ

แต่ที่นี้เราไม่ได้ทำให้เขาตกร่วง เรามีภักดีของเรา มีภักดีในวัตรปฏิบัติ
เห็นไหม เราก็ทำได้เท่านี้ ถ้าเขาต้องการมากกว่านี้ เขาก็ไปหาสิ่งที่เขาพอใจสิ เห็นไหม
เราไม่ได้ทำให้เขาตกร่วง แต่ถ้าจะเอาใจเขาไปหมดเลย เอาใจกิเลสไม่ได้หรอก ! ตัณหา
ความทะยานอยากล้นฝั่ง ไม่มีสิ่งใดที่จะให้พอ เป็นไปไม่ได้

สิ่งที่จะให้กิเลสมันบอกว่าพอแล้วพอดีไม่มี สิ่งนี้ไม่มีเราถึงต้องตัดทอนมัน
ต้อนรับเขาในกติกาวัดเรา แล้วเขาจะพอใจหรือไม่พอใจนั้นเรื่องของเขา แล้วเรื่อง
ของเขานะ เขาอยู่ได้หรือไม่ได้ก็เรื่องของเขา นี่คือการต้อนรับของวัดป่าเรานะ ไม่ใช่ว่า
พอพูดแล้วไม่เอาอะไรแล้วก็ปิดตายเลย เห็นไหม อย่างนี้มันไม่ใช่ธรรม

ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา มันรู้ว่าอะไรควรและไม่ควร สมควรหรือไม่สมควร และเป็น
ธรรมหรือไม่เป็นธรรม ถ้าเป็นธรรมขึ้นมา ให้ก็ให้ด้วยความเป็นธรรม รับด้วยความเป็น
ธรรมใหม่ ถ้าเป็นธรรมกับธรรมขึ้นมามันก็สมควรกัน ให้เป็นธรรม แต่รับด้วยกิเลส รับ
เป็นตัณหาความทะยานอยาก มันจะเป็นธรรมขึ้นมาได้อย่างไร

มันต้องเอาหัวใจเราคิด เราเป็นครูบาอาจารย์กันไหม เราเป็นสัทธาวิhariกันหรือ
เปล่า เราจะเอาอะไรเป็นที่พึ่ง ที่พึ่งของเราจะอยู่ที่นี้เห็นไหม ถ้าอยู่ที่นี้มันก็เป็นความจริง
ขึ้นมา ศาสนาเจริญๆ ตรงนี้ หลักการ ธรรมวินัยเลย เอาธรรมวินัยเป็นตัวตั้ง แล้วผู้
ประพฤติปฏิบัติ เวลาออกพรรษานะ มหาปวารณา “มีความผิดอะไร ขอให้เตือนมา

ขอให้เตือนมา” เราจะเตือนกันได้ เราจะดูแลกัน เราจะสงเคราะห์กัน เตือนในความผิด เตือนกันได้หมด มหาปวารณานะ ปวารณาว่าถ้าเขาจะมีความผิดขอให้บอกๆ ไม่มีใครสูง ใครต่ำกว่าใครทั้งสิ้น

นี่คือศาสนาของพระพุทธเจ้า เห็นไหม พระพุทธเจ้าท่านให้เตือนกัน ให้ดูแลกัน ให้รักหากัน ศาสนาเจริญๆ ตรงนี้ เจริญตรงที่รับฟังกัน รับฟังเหตุรับฟังผล ถ้ารับฟัง เหตุผลเราก็ดูแลด้วยเหตุและผล ในเมื่อเขาทุกข์มา เขาไม่มีที่พึ่งอาศัยก็ให้อาศัย แต่ต้อง เป็นธรรม ต้องเป็นสิ่งที่ อยู่ในกฎกติกาของกรรมฐานเรา อย่าให้มันออกไปเป็นโลกๆ ถ้า เป็นโลกๆ นำเกลียดมากๆ

สิ่งที่เราทำอยู่ตรงนี้ก็เหมือนกัน เราต้องการให้มันอยู่ในกรอบ เราถึงต้องเป็น ผู้กระทำเสียก่อน เราจึงทำให้เสร็จให้หมดเลย แล้วไม่ให้ใครเข้ามายุ่ง ให้มาอยู่เฉยๆ ให้ มาปฏิบัติ ให้มาค้น หากิเลส ไหนว่าเป็นนักปฏิบัติใจ แล้วกิเลสมันอยู่ไหน เอามาให้ดู หน้าหน้าย่อยสิ เอามันมาแล้วฆ่ามัน ถ้าฆ่ามันนี่คือการชำระกิเลสใจ

แล้วเราเป็นนักรบ เราเป็นศากยบุตร เราเป็นผู้นำ ถ้าเรามีชีวิตเป็นผู้นำเราต้องเป็น แบบอย่าง การสั่งสอน หลวงตาท่านสอนบ่อย “การสอนที่ประเสริฐที่สุดคือการไม่ต้อง สอน” ชีวิตการเป็นอยู่ของเราให้แหละสอนเขา ทำไมฉันมือเดียว ทำไมอดอาหาร ทำไมมา อดนอน ทำไมมันอยู่ของมันได้

การสอนโดยไม่สอน การดำรงชีวิตของเราอยู่ต่างๆ อยู่ในธรรมวินัย เทวดา อินทร์ พรหม เขาเคารพนับถือนะ คนเขาจะเห็นหรือไม่เห็นก็เรื่องของเขานะ แต่เทวดาฟ้าดิน เห็น ทำอยู่ในศีลในธรรมนี่มันต้องมีคนเห็น มีคนเห็นอยู่แล้ว เขาจะเชื่อหรือไม่เชื่อก็เรื่อง ของเขา

ถ้าเราอยู่ต่างๆ อยู่ในธรรม นี่ละสอนโดยไม่ต้องสอน ถ้าสอนก็สอน โดยการ กระทำของเรา สอนด้วยความเป็นอยู่ของเรา อย่างเช่น หลวงปู่เสาร์ หลวงปู่เสาร์ไม่เทศน์ นะ แต่ชีวิตหลวงปู่เสาร์ แล้วเวลาครูบาอาจารย์ไปตาม

“ทำไมหลวงปู่เสาร์ไม่เทศน์ล่ะ”

“ไอ้...ทำให้มันคุ้มมันยังไม่เอาเลย!”

ชีวิตของหลวงปู่เสาร์ ทั้งชีวิตให้มันดู ทำให้มันดูอยู่แล้วมันจะทำตามหรือเปล่า

“ทำให้มันดู มันยังไม่เอาเลย แล้วจะไปสอนมัน”

นี่ก็เหมือนกัน เห็นใหม่ ชีวิตแบบอย่าง ถ้าเราสอนไม่ได้ เราอยู่ในธรรมวินัย
เชื่อมั่นอริยประเพณี ชุณฺทกวัตรของครูบาอาจารย์นี่คืออริยประเพณี

เราอยู่ในธรรมวินัยของเรา เขาอยู่ ทุกคนนะ โดยธรรมชาติของกิเลส อยากรู้สอ
รู้สอเห็น กิเลสนะสอรู้สอเห็น แล้วเราทำดีอยู่ มันต้องเห็น มันต้องสอมาดู คุณหมค
ว่าใครดีไม่ดี แต่ดีนี่ดูไม่พุดนะ ดีกว่ามันไม่ยอมพุดหรือก แต่ถ้าเลวกว่านะ มันจะวิจารณ์
มากเลย

การสอนนะเราอยู่ในศีลในธรรม อยู่ในร่องในรอยมันต้องดูตลอด ทุกคนต้อง
จับผิดทุกคนต้องดู ยิ่งดียิ่งจับผิดมาก เราอยู่กับครูบาอาจารย์ ถ้าภาว นาคินะ เช่นหลวงปู่
มัน ถ้าภาวนาคินที่มีแวว จะคอยจิกนินนี้เลย “เป็นอย่างไร จิตเป็นอย่างไร”

แต่ถ้าคนภาวนาไม่ดี มันเป็นอำนาจวาสนาไง ถ้าภาวนาไม่เข้า ภาวนาแล้วยังดูไกล
อยู่ ท่านก็ดูอยู่ห่างๆ เพราะเหมือนเด็กๆ ถ้าไปจีเข้ามันจะร้องไห้ จีเข้ามันจะตื่นตัว บางที
มันถึงกับเป็นลมได้นะ ถึงบอกว่าถ้าภาวนาคิเราก็คูยกันสูงขึ้น ถ้าภาวนาอย่างนั้นเราก็
ปล่อยไว้ เห็นใหม่

ท่านจะคอยดูของท่านนะ ครูบาอาจารย์ท่านจะคอยดูการประพฤติปฏิบัติของเรา
แล้วโลกเขาจะไม่ดู เป็นไปไม่ได้หรอก ถ้าเราทำของเรา เรามีอำนาจวาสนา เราอยู่ในร่อง
ในรอยนะ นี่ละ สอนโดยไม่สอน ไม่จำเป็นว่าต้องไปเทศน์ ไม่จำเป็นว่าเราจะต้องสอน
เขา ถ้าเราไม่มีอำนาจวาสนาเราสอนคนไม่ได้

ความเป็นอยู่ของเรา เราอยู่ในธรรมวินัย แล้วเราพยายามทำตัวของเราให้ดีขึ้น อยู่
จนเป็นนิสัย ถึงจะปฏิบัติไม่ได้มันก็เป็นนิสัย ถ้าปฏิบัติ ได้ก็สุขยอดเลย ถ้าปฏิบัติได้นะ
จิตมันสงบเข้ามา แล้วน้อมเอาไปวิปัสสนา แล้วมันจะฆ่ากิเลส.. ฆ่ากิเลส.. ฆ่ากิเลส.. จน
จิตนี้บริสุทธิ์ เอวัง